

Den foreslåede ordning er som udgangspunkt begrænset til egentlige børnebortførelsessager, dvs. sager, hvor barnet efter dansk ret er ført ulovligt ud af landet eller ulovligt tilbageholdes i udlandet. Der skal således ikke være en generel adgang til at give retshjælp til at føre forældremyndighedssager i udlandet.

Ordningen er endvidere som hovedregel begrænset til tilfælde, hvor barnet havde bopæl i Danmark forud for den ulovlige bortførelse eller tilbageholdelse.

Der vil efter lovforslaget i særlige tilfælde kunne gives retshjælp i sager, der ikke opfylder ovennævnte betingelser. Dispensationsadgangen er navnlig tænkt anvendt i visse ganske særlige situationer, hvor tilbageholdelsen af et barn ikke på det pågældende tidspunkt kan anses for ulovlig. Endvidere vil der i særlige tilfælde kunne være behov for at fravige kravet om, at barnet ved bortførelsen havde bopæl i Danmark, hvis barnet og den efterladte forælder har en stærk tilknytning til Danmark.

Under henvisning til, at antallet af børnebortførelsessager er begrænset, og at det derfor vil være hensigtsmæssigt, at sagerne samles hos nogle få advokater, som har mulighed for at få den fornødne ekspertise, foreslås det, at der i loven indsættes en bemyndigelse til justitsministeren til at udpege bestemte advokater til at yde retshjælp i disse sager. Det kan nævnes, at en lignende ordning findes i sager om optagelse af personer i botilbud uden samtykke, jf. § 109 m, stk. 2, i lov om social service (lovbekendtgørelse nr. 755 af 9. september 2003) og bekendtgørelse nr. 269 af 13. april 2000 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service.

Ansøgninger til ledige poster som advokat i børnebortførelsessager vil blive indkaldt ved opslag i pressen, fagtidskrifter eller på anden måde, der kan sikre, at der kan udpeges det nødvendige antal egnede advokater.

Advokatrådet har over for arbejdsgruppen tilkendegivet, at rådet er villig til i givet fald at afgive en vejledende udtalelse om de indkomne ansøgninger til brug for Justitsministeriets afgørelse.

De udpegede advokater vil blive opført på en liste, der kan udleveres til forældre, der har behov for advokatbistand i en børnebortførelsessag.

Forældrene vil have mulighed for at vælge deres egen advokat, hvis de ønsker det. Der er således ikke tale om en egentlig beskikkelsesordning.

Reglerne om retshjælp er – som anbefalet af arbejdsgruppen – indsat som et nyt kapitel i børnebortførelsesloven. Dette indebærer, at retshjælpsordningen ligesom de øvrige bestemmelser i børnebortførel-

sesloven kun kommer til at gælde i sager om bortførelse af børn under 16 år. Begrænsningen i lovens § 1, stk. 2, hvorefter loven kun omfatter børn under 16 år, skyldes, at såvel Haagerkonventionen som Europarådskonventionen kun omfatter børn under denne aldersgrænse. Det må antages, at det i sager om børn, der er bortført til lande, der ikke har tiltrådt konventionerne, typisk heller ikke vil være muligt at opnå tilbagegivelse af børn mellem 16 og 18 år. Justitsministeriet har derfor ikke fundet grundlag for at foreslå, at denne aldersgrænse fraviges.

3.2. Paslovgivningen

3.2.1. Gældende ret

3.2.1.1. Udstedelse af selvstændigt pas til børn og optagelse af børn i nærståendes pas

Efter § 1, stk. 2, i pasloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 586 af 1. september 1986 med senere ændringer, fastsætter justitsministeren de nærmere regler for udstedelse af pas til danske statsborgere.

Reglerne om udstedelse af pas til personer under 18 år og optagelse af børn under 15 år i andres pas fremgår af kapitel 4 i pasbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 166 af 25. februar 1997 om pas m.v. med senere ændringer) og kapitel 5 i pascirkulæret (cirkulære nr. 21 af 25. februar 1997 om pas m.v. med senere ændringer).

Børn kan få udstedt selvstændigt pas, jf. pasbekendtgørelsens § 16. Børn under 15 år kan desuden rejse ind og ud af landet uden at være i besiddelse af eget pas, hvis de rejser sammen med deres forældre, plejeforældre eller andre dem nærstående personer, hvis pas de er optaget i, jf. pasbekendtgørelsens § 17.

Udstedelse af pas til børn eller optagelse af børn i pas kræver som udgangspunkt samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller indehavere, jf. henholdsvis pasbekendtgørelsens § 16, stk. 2 og 3, og § 17, stk. 2.

Undtagelsesvis kan politimesteren (i København Politidirektøren) eller Rigspolitichefen tillade udstedelse af pas til børn eller optagelse af børn i pas uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller indehavere, såfremt ganske særlige omstændigheder foreligger, jf. § 16, stk. 4, og § 17, stk. 3. Afgørelsen kan påklages til Justitsministeriet.

Ved vurderingen af, om der foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, lægger Justitsministeriet betydelig vægt på, om der foreligger en samværsresolution med ret til samvær uden for Norden. Ministeriet lægger endvidere vægt på, om forældremyndighedsindehaverens indsigelser må anses for at være udtryk